

تاریخ کردهای

اردلان

تالیف: ماه شرف مرستانی (مستوره کردستانی)

مقدمه، تصحیح و تحشیه: سید خلیلی

انتشارات کردستان

سنندج

سرشناسه	:	مستوره کردستانی، ماه شرف بنت ابوالحسن، ۱۳۶۴-۹۱ ق.
عنوان و نام پدیدآور	:	تاریخ و نام پدیدآور / تالیف مستوره اردلان؛ مقدمه تصحیح و تحشیه از سیامند خلیلی. سنندج: انتشارات کردستان، ۱۳۹۲.
مشخصات نشر	:	۲۲۰ ص.
مشخصات ظاهری	:	980-174-2
شابک	:	فیفا
وضعیت فهرست نویسی	:	تاریخ اردلان.
عنوان دیگر	:	اردلان (خاندان)
موضوع	:	کردستان -- تاریخ
موضوع	:	خلیلی، سیامند، ۱۳۵۹ - ، مقتدر نویس، مصحح
شناسه افزوده	:	DSR۲۰۴۷ / ۴۲۵م ۱۳۹۲
رده بندی کنگره	:	۹۵۵/۹۸۴
رده بندی دیویی	:	۳۲۲۲۸۶۱
شماره کتابشناسی ملی	:	

مکتب انتشارات کردستان

Kurdistan Publishing House

سندج - پاساژ عزتی - تلفن: ۲۲۶۵۳۸۲

تاریخ کردهای اردلان

نام کتاب:	تاریخ کردهای اردلان
مؤلف:	میرزا محمد حسن کردستانی
مصحح:	سید محمد شایلی
نوبت چاپ:	اول ۱۳۹۳
تیراژ:	۱۰۰۰
تعداد صفحه و قطع:	۲۲۴ صفحه و رقعه
ناشر:	انتشارات کردستان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۸۰-۱۷۴-۲

ISBN: 978 - 964 - 980 - 174- 2

قیمت:

۶۰۰۰ تومان

«فهرست مطالب»

صفحه	عنوان
۹	[مقدمه]
۱۹	نسخه اولی کتاب.
۱۹	[نسب اجداد]
۲۰	[نسب ایل اردلان و ایلان نخستین آن ایل]
۲۱	[حکومت مأمورین و دلا و سرانش]
۲۵	[حکومت بساط بیگی و تیمور خان اردلان]
۲۸	[حکومت هلو خان اردلان]
۳۱	[حکومت خان احمد خان اردلان]
۳۵	[حکومت سلیمان خان، کلبعلی خان و خان احمد خان ثانی]
۳۷	[حکومت خسرو خان پسر سلیمان خان اردلان]
	[حکومت تیمور خان آجرلوئی، حکومت مجدد خان احمد خان و محمد خان]
۴۰	پسر خسرو خان اردلان]
۴۳	[حکومت محمد خان گرجی]
۴۴	[حکومت حسن علی خان و حسین علی خان پسران مؤمن خان اعتمادالدوله]
	[حکومت عباس قلی خان پسر محمد خان اردلان]
۴۷	[حکومت علی قلی خان پسر جهانگیر سلطان اردلان]
۴۸	[حکومت مجدد عباس قلی خان اردلان]
۴۹	[حکومت خانه پاشای بابان]

- ۵۴ [حکومت سبجان ویردی خان و مصطفی خان پسران عباس قلی خان اردلان]
- ۵۸ [حکومت مجدد سبجان ویردی خان اردلان]
- ۵۹ [حکومت احمد خان پسر سبجان ویردی خان اردلان]
- [حکومت سبجان ویردی خان اردلان برای بار سوم، پسرش احمد خان برای بار
- ۶۱ دوم و حاجی مولی ویردی خان قاجار قزوینی]
- ۶۶ [حکومت حسن علی خان اردلان و سبجان ویردی خان برای بار چهارم]
- ۷۹ [حکومت اسماعیل خان، خسرو خان، سلیم پاشای بابان و سبجان ویردی خان]
- ۸۷ [حکومت مجدد خسرو خان اردلان]
- [حکومت سیدمان پاشای بابان، علی خان بابان و خسرو خان اردلان برای بار
- ۹۴ سوم]
- ۱۱۸ [حکومت لطفعلی خان و پسر حسن علی خان اردلان]
- ۱۲۷ [حکومت امان الله خان، خسرو خان و رضا قلی خان اردلان]
- ۱۶۰ صفحه‌های آغازین نسخه‌ی خطی
- ۱۹۷ مستوره و نگارش تاریخ کردهای اردلان
- ۲۰۹ منابع و مآخذ مورد استفاده جهت تصحیح کتاب
- ۲۱۱ فهرست اسامی اشخاص
- ۲۱۸ فهرست اسامی اماکن
- ۲۲۲ فهرست اسامی ملل و نحل

[مقدمه]

سایه تصحیح نسخه‌ی خطی کاری بس دشوار و وقت‌گیر است. اولین نسخه خطی که راجع به تاریخ کردستان به صورت کتاب درآمده، «شرفنامه (تاریخ مفضل کردستان)» اثر شرف خان بدلیسی است و به تدریج در دوره‌های بعدی کتاب‌های دیگری در زمینه‌ی تاریخ و جغرافیای کردستان نگاشته شد. در واقع پایه‌ی نخستین تاریخ‌نگاری کردستان توسط شرف خان بدلیسی بنیاد نهاده شد و با محمد شریف قاضی و خسرو بیگ مصنف و مستوره کردستان به عنوان (نخستین زن تاریخ‌نگار ایرانی) تداوم یافت.

نسخه‌ی خطی که در اینجا به بررسی آن و نویسنده‌اش می‌پردازیم، عنوان قراردادی آن تاریخ کرد است. این مصحح با توجه به موضوع و محتوای کتاب عنوان [تاریخ کردهای اردلان] را برای این متن مناسب‌تر دانسته و نسخه‌ی خطی مذکور از جمله منابع اصلی تاریخ کردها به ویژه ایل اردلان است.

در این کتاب ابتدا از طوایف مختلف کرد، اصل و خاستگاه و چگونگی پیدایش آنها بحث می‌شود. سپس از حوادث تاریخی که در اردلان از ابتدای دوره‌ی شاه اسماعیل اول صفوی تا زمان عباس میرزا قاجار با آن مواجه بوده‌اند، صحبت می‌گردد. در واقع این کتاب تاریخ ولایت اردلان را از ابتدای شخص بابا اردلان تا پایان حکومت امان‌الله خان اردلان و مختصری از احوال دوره‌ی خسرو خان ناکام و رضا قلی خان پسرش را شامل می‌شود. لازم به توضیح است منظور از افراد در

[تاریخ کردهای اردلان] کردهای ساکن در کردستان اردلان می‌باشد نه کل کردستان. با توجه به نام نویسنده و محتوای کتاب شاید بعضی از خوانندگان فکر کنند که [تاریخ کردهای اردلان] نسخه‌ای دیگر از تاریخ اردلان (تاریخ الاکراد) باشد، ولی این کتاب نسخه‌ای مستقل از تاریخ اردلان است.

شرح حال نویسنده

نویسنده‌ی کتاب همانطور که در داخل متن به آن اشاره شده، مستوره کهستان است. مستوره در متن نسخه‌ی خطی درباره‌ی خود و چگونگی تولدش می‌نویسد: «من حقیره فقیره مستوره که زاده از آده مغفور ابوالحسن یحیی و زاده نیکو نهاده مرحوم محمد اقا هستم. بر دانشوران سخنور و فاضلان هر کس تر عرضه میدارم. بعد از اینکه از فیض ایزد متعال و مرحمت داور بیهمان از این مادر در حجر تربیت پدر قرار گرفته و از یمن آن غره ناصیه فضل سره بصره دل که میل طبیعی و مشوق حقیقی در تربیت اولاد و تقویت اکیس دستم بخامه آشنای و چشمم بنامه روشنائی یافت، میل طبیعی و رغبت فطری بمطالعه کتاب میکشید تا روزی بدواین متقدمین و دفاتر متاخرینم غیر از دور افتاد. تاریخی از اکراد و تصدیقی از این بلادم بنظر آمد. بعد از مطالعه و انس از مکاتبه دیدم و خواندم که شرحی از کیفیت احوال و حال ولات این دولت بتحریر و تقریر درآورده بودند اگر چه مفصلی گفته ولی دری ناسفته بود. بعضی از آن باقی مانده، طبع نقاد و ذهن وقاد تکمیل تفصیل را بر خود لازم دیدم. تحریر این چند سطر پرداختم و بقایای احوال مرحوم امان الله خان «اسکنه الله فی فردیس الجنان» را با اوضاع خسرو خان و مجملی از احوال رضا قلیخان

والی والاشان را بیان ساختم»^۱.

ماه شرف خانم متخلص به مستوره، شاعره‌ای که به نخستین زن تاریخ-نویس ایران نیز بدل گردید. در سال ۱۲۲۰ هـ.ق/۱۸۸۴ هـ.ش در شهر سنندج در خانواده‌ی قادری‌ها به دنیا آمد. پدرش ابوالحسن بیگ و پدر گش محمد آقا ناظر کردستانی سال‌ها در دستگاه والیان اردلان و سایر مشاغل مهم اداری و دیوانی را عهده دار بوده‌اند. مادر مستوره (ملک نسا خانم) از خاندان وزیری‌های سنندج است. میرزا عبدالله سنندجی متخلص به رنق، کتاب «تذکره حدیقه امان الاهی» و میرزا علی اکبر وقایع‌نگار کردستانی، کتاب «حدیقه ناصریه» که هر کدام تتمه و مؤخره‌ای بر کتاب مستوره هستند، به ترتیب عمو و پسر عموی او به شمار می‌روند.

مستوره در دوره‌ای که به ارث و زنان و حتی مردان از حداقل سواد محروم بودند، توانست علوم دینی و ادبی را فرا گیرد و در شعر و موسیقی به پیشرفت شایانی دست یابد. مستوره در سن ۲۴ سالگی در سال ۱۲۴۴ هـ.ق/۱۲۰۷ هـ.ش به عقد خسرو خان حکام والی کردستان) که داماد فتحعلیشاه قاجار نیز بود درآمد. تربیت و زندگی در خانواده‌ای که همگی اهل دانش و فضل بودند و استفاده از کتابخانه‌ی بزرگ اردلان، شرایطی را فراهم نمود که مستوره بتواند آثار مهمی هم در زمینه‌ی تاریخ و هم در زمینه‌ی ادبیات از خود برجای گذارد.

۱- متن کتاب، ص ۱۴۹، در پایان کتاب صفحات اسکن شده‌ی نسخه‌ی خطی که در آن مستوره اطلاعات لازم در زمینه‌ی خود و چگونگی نگارش کتاب را ذکر نموده، تا پایان کتاب عیناً آورده می‌شود. صص ۲۰۸-۱۹۷.

۲- روحانی، بابا مردوخ، (۱۳۸۳)، تاریخ مشاهیر کرد، به کوشش محمد ماجد مردوخ روحانی، تهران، سروش، جلد اول، ص ۳۷۹.

از آثار ارزشمند مستوره میتوان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱. دیوان اشعار: دیوان مستوره نزدیک به بیست هزار بیت بوده که از آن تعداد تنها دو هزار بیت آن برجای مانده که آن هم به همت شادروان حاج شیخ یحیی معرفت کردستانی (رئیس معارف وقت کردستان) در سال ۱۳۰۴ ش به چاپ رسیده است. مستوره در شعرهایش ضمن بیان حالات شخصی و شکوه و شکایت از اوضاع نابسامان روزگار به مفاهیم عالی و انسانی توجهی خاص داشته است. وی پیرو سبک عراقی بوده و همچون بسیاری از شاعران دوره‌ی قاجار دارای خطی خوش و زیبا بوده است. از دیگر ویژگی‌های شعری مستوره توجه به عرفان و مضامین عرفانی است.

۲. تاریخ اردلان (تاریخ الاکرد): تاریخ اردلان در سال ۱۲۶۲ هجری/۱۲۲۴ شمسی نگاشته شده است. این کتاب درباره‌ی ولایت کردستان (اردلان) بحث میکند که هم به زبان فارسی به وسیله آقای ناصر آزادپور تصحیح و در سال ۱۳۴۶ میلادی در سنجندج منتشر شده و هم به زبان کردی توسط استاد هژده موکریانی در انتشارات آراس عراق و انتشارات تازه نگاه تهران ترجمه شده است. در کردستان عراق نیز این کتاب به همت جمال احمدی آیین در انتشارات آراس چاپ و منتشر گردیده است.

۳. مجمع الادباء.

۴. عقاید و تعلیمات اسلامی.^۱

۵. تاریخ کرد [تاریخ کردهای اردلان]: نسخه‌ی خطی کتاب حاضر. مستوره در این کتاب مانند تاریخ اردلان به حوادث و رویدادهای منطقه‌ی

۱- سنجندی، عبدالله، (۱۳۴۴)، تذکره حدیقه امان اللهی، به تصحیح دکتر عباس خیامپور، تبریز، مؤسسه تاریخ و فرهنگ ایران، ص ۴۲۸.

کردستان اردلان بر پایه‌ی حکومت‌گران و کارگزاران اردلانی می‌پردازد. با این تفاوت که در تاریخ اردلان حوادث تاریخی را تا قبل از وفات خود و تا سال ۱۲۶۳ هجری/۱۲۲۵ شمسی به رشته‌ی تحریر درآورده است، اما در کتاب تاریخ کرد [تاریخ کردهای اردلان] رویدادهای منطقه‌ی اردلان را تا زمان حکومت امان‌الله خان و مختصری از اوضاع دوره‌ی همسرش خسروخان ناکام و رضاقلی خان اردلان را بیان می‌کند.

خسروخان ناکام همسر مستوره در سال ۱۲۵۰ هـ.ق/۱۲۱۳ هـ.ش به مرض طاعون در سن ۳۴ سالگی درگذشت و مستوره ۱۳ سال بعد از مرگ شوهرش به سبب احوال و پریشانی اوضاع کردستان به همراه عمویش میرزا عبدالله سمنانی به سلطانیه مهاجرت نمود. مستوره در پایان کتاب تاریخ اردلان (تاریخ الاکراد) می‌نویسد: «در چهارم شهر ذیحجه ۱۲۶۳ هجری سرکار حسینقلی خان را مناس بر وجود استیلا یافته بفاصله یک شب و روز بفردوس برین شاد و دوامات وی سینه‌ها چاک و دیده‌ها نمناک آمد. من مستوره مهجوره نیز رفیقان جان عزیز دو سه روز است جسم و جان از بلای ناخوشی تب خن اسهال تا خواست خدا چه باشد». همانطور که عمویش در تتمه‌ی کتاب تاریخ اردلان (تاریخ الاکراد) می‌نویسد: مستوره یکسال بعد در محرم سال ۱۲۶۴ هـ.ق/۱۲۲۶ هـ.ش در سن ۴۴ سالگی در شهر سلیمانیه درگذشت. آرامگاه او در گورستان «گردی سیوان» در شهر سلیمانیه‌ی عراق واقع شده است.

۱- کردستانی، مستوره، (۱۳۲۵)، تاریخ اردلان، به تصحیح و تحشیه ناصر آزادپور، سندج، چاپخانه‌ی بهرامی، ص ۲۱۰.

۲- همان، ص ۲۱۱.

نسخ و مشخصات کتاب

نسخه‌ی خطی حاضر که به ذکر حکومت والیان اردلان می‌پردازد بیش از ۱۶۰ سال از کتابت آن می‌گذرد.^۱ علی‌رغم تلاشهای فراوان برای دسترسی به نسخه بدل‌های نسخه‌ی فوق، هیچ نسخه‌ی دیگری بدست نیامد. بر روی نسخه ماه شعبان سال ۱۲۷۳ هـ/ق ۱۲۳۵ هـ ش نوشته شده است. همانطور که ذکر گردید مستوره در سال ۱۲۶۴ هـ/ق ۱۲۲۶ هـ ش فوت شد. به احتمال زیاد این نسخه توسط کاتبی دوباره تحریر شده است.

نسخه‌ی خطی حاضر در کتابخانه‌ی ملی ایران نگهداری می‌شود و مشخصات آن در جلد ۵ فهرست نسخه‌های خطی در صفحه ۳۰۵ به شماره دست‌یابی (شماره کتابشناسی ملی): ۲۲۱۳/ف، شماره‌ی پیشین: ۵۶۳/م و شماره‌ی باستان‌شناسی: ۱۲۲۱۲ موجود است. خط آن نستعلیق و ساده، نسخه شامل ۶۲ برگ و ۱۱۵ سطر کامل، جلد آن تیماج قرمز رنگ یک لائی ۲۱۰ × ۱۷۰، کاغذ آن قرنگ و اندکی سبزه‌ای سطور آن ۱۱۵ × ۱۶۰ است.

کتاب فاقد مقدمه، نشانه‌گذاری، فصل‌بندی و فهرست است و به عبارت مشهور کتاب با «بای» بسم‌الله شروع و با «این» عتبه‌بوسی خاتمه می‌یابد. لازم به ذکر است که این نسخه خطی به توجه به نسخه‌ی آخر آن ناقص و متن به هر دلیلی که بوده افتادگی دارد.

ارزش تاریخی کتاب

در خصوص سبک تاریخ‌نگاری مستوره باید به دو سنت تاریخی نویسی ایرانی هم در کردستان و هم در دوره‌ی قاجاریه اشاره نمود. شیوه‌ی تاریخ-

۱- فهرستگان نسخه‌های خطی ایران، (۱۳۹۱)، به کوشش مصطفی درایتی، تهران، سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، جلد ششم، چاپ اول، صص ۷۲۴-۷۳۳.

نگاری تا قبل از دوره‌ی قاجاریه بیشتر سنتی و به نوعی دنباله‌ی تاریخ-نویسی دوره‌های پیشین بوده است. از دوره‌ی قاجاریه و به ویژه از دوره‌ی مشروطه به بعد به دلیل ارتباطات ایرانیان با کشورهای اروپایی، تأسیس دارالفنون، ترجمه‌ی کتاب‌های خارجی و آشنایی ایرانیان با روش‌های تحقیق اروپایی زمینه برای تحول در شیوه‌ی سنتی تاریخ‌نگاری و حرکت به سوی تاریخ‌نگاری جدید هم در ایران و هم در کردستان فراهم گردید.

تاریخ‌نگاری محلی کردستان به ویژه در اواخر دوره‌ی ناصری و دوره‌ی مظفری تأسیس «حدیقه ناصریه» و «تحفه ناصری» خود را با شیوه‌ی تاریخ‌نگاری جدید می‌دهد. این امر منجر به خلق آثار و منابع مهم و ارزشمندی در زمینه‌ی تاریخ کردستان گردید که از کتاب‌های این دوره می‌توان به تاریخ اردلان (تاریخ الاکراد) و تاریخ کرد [تاریخ کردهای اردلان] اثر مستوره کردستانی اشاره کرد و حتی وی لقب نخستین تاریخ‌نگار زن ایران را نیز به خود اختصاص داد. مستوره هم در کتاب تاریخ اردلان (تاریخ الاکراد) و هم در کتاب تاریخ کرد [تاریخ کردهای اردلان] اشاره به این مطلب می‌کند که نویسندگان پیشین اشاعتی مختصر به اوضاع و احوال کردستان نموده‌اند و کار آنها دری ناسفته بوده. بی‌شک تلاش نموده با «طبع نقاد و ذهن وقاد» آثار پیشینیان را تکمیل نماید.

ارزش تاریخی این کتاب به اینجا باز می‌گردد که از سندهای اصلی تاریخ کردستان به ویژه ایل اردلان است که نویسنده با توجه به ارتباط نزدیک پدربزرگ و پدرش با خاندان حکومتگر اردلان و وجود کهنه‌سواران بزرگ اردلان‌ها، سعی نموده است تا وقایع و حوادث تاریخی که این ایل را

۱- قدیمی قیداری، عباس، «تاریخ‌نگاری محلی کردستان و ظهور نخستین تاریخ‌نگار زن در ایران»، فصلنامه‌ی پژوهش‌های تاریخی دانشگاه اصفهان، سال چهارم و پنجم، شماره‌ی اول، بهار ۱۳۸۸، ص ۱۲۶.

آغاز دوره‌ی صفویه تا اواسط دوره‌ی قاجاریه با آن رو به رو بوده است را به رشته‌ی تحریر درآورد. در این کتاب بیشتر تاریخ سیاسی مد نظر نویسنده‌ی آن بوده تا روابط سیاسی حاکمان محلی اردلان را با حاکمان دولت مرکزی ایران بررسی نماید. مستوره که زن خسرو خان اردلان بوده، ذهنیت او از تاریخ نیز ذهنیتی سیاست محور و پادشاه محور است.

نسخه‌ی خطی فوق رویدادهای تاریخی پیش از تولد نویسنده‌اش را با جزئیات بیشتری بیان می‌کند. چراکه مستوره حوادث تاریخی دوره‌ی قاجاریه را به واسطه‌ی اوایل قاجاریه تا قبل از تولدش را که از پدر بزرگش محمد علی‌شیرازی (میرزا فتح‌الله خرم‌وزیری (عموی مادرش) شنیده بود به دست می‌آورد.

به نظر می‌رسد که کتاب‌هایی که مستوره در رابطه با اردلان‌ها به نگارش درآورده صرفاً برای آن است که «نویسنده آن یک زن است و با نگاه و احساس زنانه به نگارش تاریخ پرداخته است و البته در تاریخ‌نگاری او مانند تاریخ‌نگاری مورخان مردان جایگاهی ندارد و حوادث نیز بر محور مردان گزارش می‌گردد. با وجود این، نخستین زنی است که به نگارش تاریخ پرداخته است و از این لحاظ، کتاب مهمی در تاریخ‌نگاری ایران باید برای او در نظر گرفت».^۱

مستوره در متن کتاب تنها یک بار به منابع دوره‌ی آغامحمدی بعد از قتل نادرشاه افشار است که به قول خودش مطالب را از میرزا محمدعلی فردوسی نادری نقل می‌کند.^۲ در واقع میتوان گفت خانواده‌ی قادری‌ها (سند محمد میرزا عبدالله سندجی متخلص به روتق، میرزا علی اکبر وقایع‌نگار اردستانی و مستوره) نقش مهمی را در تاریخ‌نویسی محلی کردستان ایفا کرده‌اند.

۱- همان، ص ۱۲۵.

۲- متن کتاب، ص ۶۸ و اسکن نسخه‌ی خطی، ص ۱۹۶.

شیوه‌ی تصحیح کتاب

اساساً در تصحیح نسخه‌های خطی باید شیوه‌ی نوشتاری متن به صورت کامل رعایت گردد. به همین جهت در تصحیح متن حاضر در درجه‌ی اول سعی شده است به منظور حفظ امانت، چنانچه در متن اصلی تصرفاتی پاورقی به نظر می‌رسید به صورت تصحیح قیاسی در داخل دو قلاب [] را گرفته و یا در پاورقی توضیحات لازم ارائه شده و علامت گیومه « » برای تمیز آیات قرآن مجید، احادیث و عبارات عربی و ... از سایر متن مورد استفاده قرار گرفته است. در درجه‌ی دوم برای ارزش و اعتبار کار تصحیح، تلاش شده است تا مهم‌ترین منابع اصلی تاریخ کردستان (از دوره‌ی صفویه تا پایان دوره قاجاریه) با متن تطبیق داده شوند و بر این اساس نکات و اطلاعات نمایان یا یکدیگر مشخص و در پاورقی اختلافات موجود در منابع توضیح داده شده است. همچنین چون کتاب فاقد مقدمه و فهرست بوده، توسط مصحح نسخه و فهرست تهیه گردیده تا خوانندگان اشراف بیشتری بر محتوا و موضوع کتاب داشته باشند.

درباره رسم الخط کتاب نیز باید گفت، سعی شده است تا شیوه‌ی کتابت و نگارش متن نسخه‌ی خطی به طور کامل و بدون هیچ گونه تغییری رعایت شود و فقط در جاهایی که نیاز به تصحیح یا توضیح به اطلاع‌رسانی لازم ارائه شده است، با توجه به رسم الخط زمان نگارش نسخه ذکر نکته‌های زیر برای خوانندگان ضروری است:

۱. همه‌ی «گ» در متن به صورت «ک» آمده‌اند.
۲. در بسیاری از موارد «آ» به صورت «ا» نوشته شده است.
۳. در داخل متن واژه‌هایی وجود دارند که سرهم نوشته شده‌اند مانند: درینولایت (در این ولایت)، درینباب (در این باب) و ... که در اکثر موارد

شیوه‌ی صحیح آن به غیر از جاهایی که ضروری به نظر نمی‌رسید در داخل [] آورده شده است.

۴. در بعضی از جاهای متن ضمیری مثل اوها (ایشان) وجود دارد که در رسم‌الخط امروزی کاربردی ندارد و با توجه به نوشتار متن، این امر در تصحیح مد نظر قرار گرفته است.

۵. در متن و حواشی تمام سال‌ها به صورت هجری قمری به کار رفته‌اند. برای انضمام تصحیح این اثر، دوستان فراوانی هر یک به سهم خود، بنده را یاری نمودند که بر خود واجب می‌دانم، از زحمات این عزیزان تشکر و قدردانی نمایم. از آقایان سید حسن کلجی، محمد عبدلی و قری جرناس که منابع اصلی تاریخ اردلان و کردستان را در اختیار بنده قرار دادند، قدردانی می‌نمایم. از استاد رگوار دکتر وهاب ولی به خاطر خواندن و بازبینی متن و ذکر نکات و رسم کلمات تشکر را دارم. همچنین از برادران محمودی در انتشارات کردستان مسئولیت چاپ این اثر را تقبل نمودند، تشکر می‌نمایم. هر آنچه که در این اثر تصحیح شده آمده، ثمره‌ی یاری‌ها و راهنمای‌های سروران و عزیزانی است که به بعضی از آنها را ذکر کردم. دوباره از همه‌ی آن عزیزان نهایت تشکر و قدردانی دارم، ولی با این حال مسئولیت لغزش‌ها و خطاهایی که در آن وجود دارد، بر عهده شخص مصحح است. لذا از خوانندگان عزیز خواهش می‌کنم تا خطایا و نواقص را به‌کار لازم در زمینه‌ی این کتاب را از طریق ایمیل زیر به بنده منعکس نمایند.

mahmood_sya@yahoo.com

سیامند خلیلی

اسفند ماه ۱۳۹۱